

Министерство на земеделието и храните

**Оперативен анализ
за основни земеделски култури**

(Бюлетин № 7/2024)

София, 21 февруари 2024 г.

Съдържание

1.	Външна търговия с основни земеделски култури	3
1.1	Зърнени и маслодайни култури	3
1.2	Плодове и зеленчуци	4
2.	Цени	6
2.1	Зърнени и маслодайни култури	6
2.2	Плодове и зеленчуци	7

Забележки: *Материалът включва оперативни данни, които нямат статистически характер, а служат само като ориентир за текущото състояние на пазара, в т. ч. текуща информация относно товарите с основни зърнени и маслодайни култури, преминали границите на страната чрез основните пристанища.*

1. Външна търговия с основни земеделски култури

1.1 Зърнени и маслодайни култури

Износ на основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година юли - юни (пшеница, ечемик и рапица)

В рамките на последната седмица през „Пристанище Варна“ ЕАД¹ са изнесени 31,5 хил. тона пшеница, докато товари с ечемик и рапица не са преминавали. Общо за периода от началото на пазарната 2023/24 година до 18 февруари 2024 г., експортът на пшеница през порта нараства два пъти и половина на годишна база, а този на ечемик – над двадесет пъти.

Износ на пшеница, ечемик и рапица от „Пристанище Варна“ ЕАД, тона

	01.07.2022 – 18.02.2023	01.07.2023 – 18.02.2024	Изменение на годишна база
пшеница	578 718	1 450 679	150,7%
ечемик	6 706	141 528	2010,5%
рапица	11 014	-	-

Източник: „Пристанище Варна“ ЕАД

Засега няма данни за износ на пшеница, ечемик и рапица от реколта `2023 през „Пристанище Бургас“ ЕАД, опериращо на терминал Бургас – Изток 1.

По предварителни данни на НСИ (обхващащи цялата търговия със зърнени и маслодайни култури - по морски, речен и сухоземен път), през периода юли – ноември 2023 г. извън страната са реализирани 3 392,3 хил. тона пшеница, 354,2 хил. тона ечемик и 116,7 хил. тона рапица. Износът на пшеница и ечемик бележи значителен ръст спрямо аналогичния период на миналия сезон - респективно над два пъти и около пет пъти, докато при рапицата се отчита спад от 39,5%.

Износ на основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година септември – август (царевица и слънчоглед)

Макар да остава в застои за поредна седмица, общият експорт на царевица през „Пристанище Варна“ ЕАД от началото на септември 2023 г. до 18 февруари 2024 г. изпреварва с 27,5% миналогодишния. Същевременно, изнесеното количество слънчоглед се свива с около две трети, възлизайки на едва 4,8 хил. тона.

¹ През последните три пазарни години „Пристанище Варна“ ЕАД формира средно 23% от общия експорт на пшеница и ечемик от страната, 38% от този на царевица и 4% от този на слънчоглед.

**Износ на царевица и слънчоглед
от „Пристанище Варна“ ЕАД, тона**

	01.09.2022 – 18.02.2023	01.09.2023 – 18.02.2024	Изменение на годишна база
царевица	70 382	89 715	27,5%
слънчоглед	14 494	4 837	-66,6%

Източник: „Пристанище Варна“ ЕАД

На този етап не е отчетен износ на царевица и слънчоглед – реколта `2023 от „Пристанище Бургас“ ЕАД.

Данните на НСИ за първите три месеца на текущата 2023/24 пазарна година (септември - ноември 2023 г.) сочат сериозно увеличение на износа на царевица и слънчоглед на годишна база – съответно с над три пъти, до 230,3 хил. тона и с 45,8%, до 208,2 хил. тона.

Внос

От началото на съответните пазарни години (м. юли 2023 г. за есенните и м. септември 2023 г. за пролетните култури) през Пристанище Варна са внесени 2,7 хил. тона рапица и 9 хил. тона слънчоглед. Няма данни за осъществени доставки на пшеница, ечемик и царевица през наблюдаваните терминали във Варна и Бургас.

Основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година юли - юни (пшеница, ечемик и рапица)

По предварителни данни на НСИ, през периода юли – ноември 2023 г. вносът на пшеница е на нивото отпреди една година – 31,4 хил. тона (+0,1%), а този на рапица бележи повече от двукратен ръст, достигайки 65,5 хил. тона. Реализираният импорт на ечемик за периода възлиза на едва 896 тона, при 6,2 хил. тона по същото време на миналия сезон.

Основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година септември – август (царевица и слънчоглед)

Общият внос на царевица за зърно през първите три месеца на пазарната 2023/24 година спада с 45,1% на годишна база (до 10,7 хил. тона), а този на слънчоглед - с 14,1% (до 314,4 хил. тона).

1.2 Плодове и зеленчуци

По предварителни данни на НСИ, през периода януари – ноември 2023 г. в страната са внесени 265,6 хил. тона пресни зеленчуци и 353,4 хил. тона пресни плодове, което е съответно с 3,8% повече и с 1,6% по-малко в сравнение със същия период на 2022 г.

Увеличението на общия внос на пресни зеленчуци е основно вследствие на по-големите доставки на домати (със 7 хил. тона или 8,6%) и пиперки (с 3,8 хил. тона или

14,5%). Нарастват и влезлите в страната количества краставици (с 1,2%), картофи (с 2,9%), патладжани (с 8,5%) и бобови зеленчуци (със 75,9%, предимно грах). Сред по-значимите продукти, намалява обемът на внесените зеле (с 22,4%), марули (с 12,9%), гъби (с 11,5%), моркови и репи (с 3,5%) и лук (с 2,1%).

**Внос и износ на пресни плодове и зеленчуци през януари - ноември 2023 г.,
сравнено със същия период на 2022 г., тона**

Поток	Продукти	януари – ноември 2022	януари – ноември 2023	Изменение на годишна база
Внос	пресни зеленчуци	255 927	265 626	3,8%
	пресни плодове	358 941	353 373	-1,6%
Износ	пресни зеленчуци	34 724	33 876	-2,4%
	пресни плодове	70 496	61 105	-13,3%

Източник: данни на НСИ (предварителни данни за 2023 г.), обработени от МЗХ

Бележка: „пресни зеленчуци“ включва търговията по тарифни кодове от 07010000 до 07099990, а „пресни плодове“ – търговията по тарифни кодове от 08010000 до 08109075.

При пресните плодове водещ остава вносът на цитрусови плодове и банани - общо 165,5 хил. тона (46,8% от целия внос на пресни плодове за периода), с 0,4% повече на годишна база. Съществен дял (13,9%) заемат и доставките на ябълки, които спадат с 8,2 хил. тона или 14,3% (до 49,2 хил. тона). Внесените количества ягоди, праскови, кайсии, дини, вишни и сливи са от 0,5% (ягоди) до 50,7% (сливи) под отчетените за единадесетте месеца на 2022 г., докато увеличение е налице при гроздето (с 2,9%), боровинките (с 6,1%), черупковите плодове (с 14,6%), крушите (с 18,1%), пъпешите (с 27%), дюлите (с 86,5%), малините и черешите (по около три пъти).

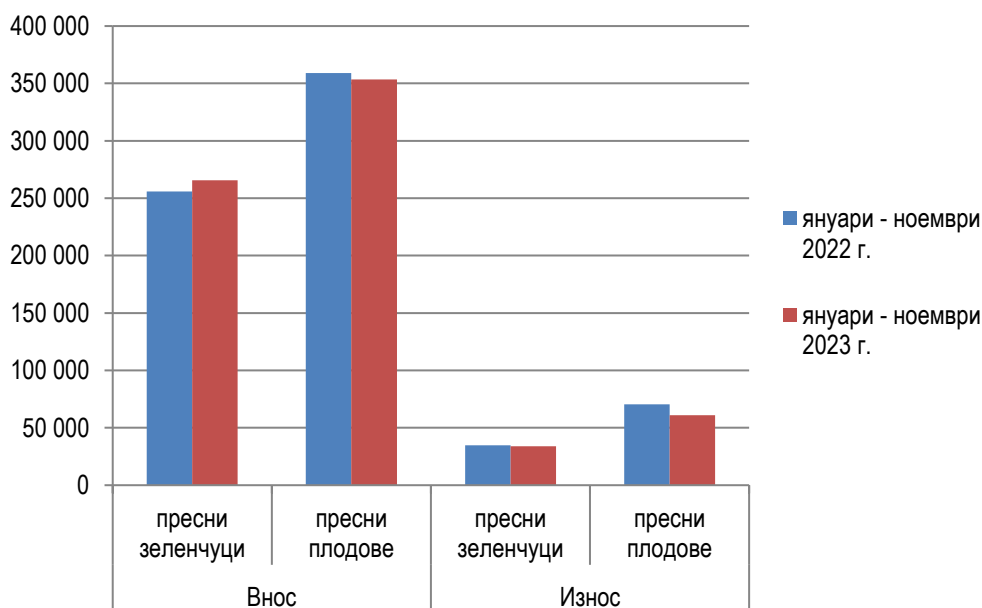
Износът на пресни зеленчуци през периода януари – ноември 2023 г. е в размер на 33,9 хил. тона, което представлява намаление с 2,4% спрямо година по-рано. По-съществено се свива реализацията на пресни плодове – с 13,3%, до 61,1 хил. тона.

В сравнение със същия период на 2022 г. се наблюдава сериозно намаление на експорта на краставици – с 2,4 хил. тона (25%) и картофи – с 1,2 хил. тона (39,1%). Насочените извън страната количества зеле, тикви, бобови зеленчуци и патладжани намаляват от 5,1% (зеле) до 63,3% (патладжани) на годишна база. Повече са изнесените моркови и репи (с 2,1%), гъби (с 12,4%), домати (с 14,4%), лукови зеленчуци (с 22,2%) и пиперки (с 28,8%).

Отчетеният износ на пресни плодове през единадесетте месеца на 2023 г. включва до голяма степен продукти, които не са произведени в България, в т. ч. предимно цитрусови плодове – 34,3 хил. тона, със 7,7% под нивото отпреди една година. Изнесеното количество дини е с близо 9 хил. тона (38,9%) по-малко на годишна база. Свива се и реализацията на ягоди, вишни, сливи, пъпеша и кайсии - в границите от 1% (ягоди) до 85,8% (кайсии).

Същевременно, експортът на круши, киви, дюли, череша и грозде нараства няколкократно, а този на праскови, ябълки и черупкови плодове – респективно с 3,3%, 4,3% и 17%.

Внос и износ на пресни плодове и зеленчуци, тона

2. Цени

2.1 Зърнени и маслодайни култури

Средно за страната, към 14 февруари 2024 г. се отчита леко седмично поевтиняване на основните зърнени култури в рамките на 0,3% (хлебна и фуражна пшеница) - 0,6% (ечемик и царевица). Изкупната цена на слънчогледа се запазва на нивото от предходната седмица.

Средни изкупни цени на основни зърнени и маслодайни култури към 14.02.2024 г., лв./тон без ДДС

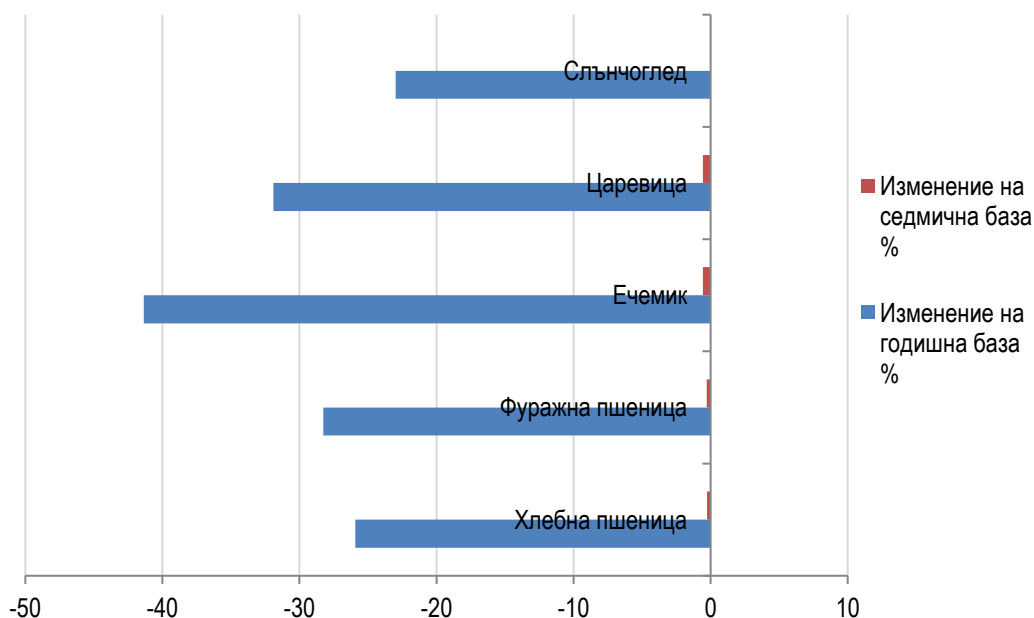
	15.02.2023	07.02.2024	14.02.2024	Изменение на годишна база %	Изменение на седмична база %
Хлебна пшеница	517	384	383	-25,9	-0,3
Фуражна пшеница	492	354	353	-28,3	-0,3
Ечемик	590	348	346	-41,4	-0,6
Царевица	508	348	346	-31,9	-0,6
Слънчоглед	944	727	727	-23,0	0,0
Рапица	*	*	*	-	-

Източник: САПИ ЕООД (средноседмични цени); изчисления на МЗХ

* няма данни

Съпоставката със същия период на миналата година сочи спад на цените на зърнените и маслодайните култури в границите от 23% (слънчоглед) до 41,4% (ечемик).

**Изменение на изкупните цени на основни зърнени и маслодайни култури към
14.02.2024 г.**

2.2 Плодове и зеленчуци

В рамките на последната седмица на тържищата в страната се наблюдава увеличение на средните цени на едро на вносни краставици (с 0,3%), ябълки (с 1,1%), картофи (с 1,6%), червен пипер (с 3,7%) и зеле (със 7,1%). Сред продуктите, налични по това време на годината, единствено вносните домати поевтиняват, с 0,8%.

Средни цени на едро на основни плодове и зеленчуци към 16.02.2024 г., лв./кг

	17.02.2023	09.02.2024	16.02.2024	Изменение на годишна база %	Изменение на седмична база %
картофи	1,24	1,28	1,30	4,8	1,6
домати (оранжерийни)	3,44	*	*	-	-
домати (открити площи)	*	*	*	-	-
домати (внос)	3,30	3,56	3,53	7,0	-0,8
краставици (оранжерийни)	4,90	*	*	-	-
краставици (внос)	4,01	3,45	3,46	-13,7	0,3
пипер (зелен)	*	*	*	-	-
пипер (червен, внос)	4,00	3,47	3,60	-10,0	3,7
зеле	0,80	0,98	1,05	31,3	7,1
дини	*	*	*	-	-
пъпеши	*	*	*	-	-
праскови	*	*	*	-	-
череша	*	*	*	-	-
ябълки (внос)	*	1,82	1,84	-	1,1

	17.02.2023	09.02.2024	16.02.2024	Изменение на годишна база %	Изменение на седмична база %
сливи	*	*	*	-	-
круши	*	*	*	-	-
десертно грозде	*	*	*	-	-

Източник: ДКСБТ; изчисления на МЗХ

* няма данни

Към средата на м. февруари 2024 г. средните цени на едро на картофи, вносни домати и зеле са съответно с 4,8%, 7% и 31,3% над нивата отпреди една година. По-евтино в сравнение с година по-рано се търгуват вносните краставици (с 13,7%) и червеният пипер (с 10%).

Изменение на цените на едро на основни плодове и зеленчуци към 16.02.2024 г.

